

Universitätsbibliothek Paderborn

**Sermones de Sa[n]ctis Hyemales, Estiuales, De
festiuitatibus Jesu christi, Beate virginis et alior[um]
Sanctor[um] ... Venera[n]di patris, fratris Nicolai deniise
Ordinis Minor[um] de obseruantia ...**

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Primu[m] est difficiliu[m] arduo[rum] aggressio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30625

Ber. de sc̄a Helisabet

Itē b̄t̄s Seuerin⁹ colonien⁹ ēps̄ illa ho
ra q̄ vir sc̄us obiit angelos in celo c̄tan
tes audiuit archidiacono dixit. D̄s me
us martin⁹ migravit ex m̄do n̄c̄ eum
angeli in celū deferūt

Septimū est testimoniū

admirāde incumulationis. Mirabilē em
ibi affuit b. Amb. curon⁹ suo funeri pro
bens obsequiū: cū tamē tū ap̄ mediola
nā missam celebraret. Vide legēdā. Pōt
em̄ diuina p̄tute fieri vt inde corp⁹ sil sit i
diuersis loc⁹: vt determinat Scot. in. iij.
sen. Anno autē a morte ēs. lxxij. corp⁹ e
apparēte sene q̄daz pulcherrimo trāstatū ē
ad locū i q̄ n̄c̄ colit. S̄c̄ itaqz plūma ad
mirāda te h̄monia sc̄itaz z p̄fectōis b̄i
martini q̄bus etiā testimonijs palā de gla
rauit d̄s q̄ gratissim⁹ sibi fuerit gl̄osiss
mus martin⁹: vt d̄ eo n̄c̄ merito dicam⁹
In dieb⁹ suis placuit deo z qm̄ inuēt ḡ
tiā corā ocl̄is d̄i. Et qm̄ magnificauit eū
d̄s p̄ excellentiā grātiōse p̄uētōis: p̄ ex
cellētiā p̄tute p̄fectōis: z p̄ excellētiā glo
se n̄c̄ifestatōis. Mirabile p̄fecto se oñdit
d̄s in martino: z martinū gl̄ose declara
uit vtz esse venerādū atqz sc̄itate z optib⁹
admirādū. P̄s. Sc̄itote qz d̄s san. suoz
mirifica. Hūc itaqz veneremur vt ei⁹ Ho
cinio grā nob⁹ det q̄ deo placeam⁹ z in ce
leste regnū tādē euz eo trāsseramur. amē.
De b̄ra Helisabet Sermo.

in ea ex trib⁹ q̄ rāgunt in epla e⁹ q̄ s̄p̄tū ē
p̄missum thema

Primū est difficiliū arduoz aggressio.
Sc̄dm̄ est terribiliū a diuers⁹ p̄p̄tō
Tertū ē sp̄aliū bonoz aggregatio.

Primū itaqz est difficiliū zc. Tū i
epla d̄: Manū suaz inuēit ad for
aggressa est autē p̄cipue triplex ar
duum et difficile.

Primū est arduū castitatis.
Sc̄dm̄ est arduū humilitatis.
Tertū est arduū paupertatis.

Primū est arduū castita
tis. Castitas q̄ppe difficultatez habz p̄p̄
p̄inquisitū hostē: qz caro z cupiscit ad
uersus sp̄m̄. vt d̄: Gal. v. Et arduitate bz
p̄pter eius sublimitate et p̄ciōsitate: quia
dicit Eccl̄. xxyj. Nō est digna ponderatio
p̄tinetis amie. Et Ber. in epla. Quid cas
titate decorius q̄ munduz facit de inuē
do zceptuz semine: de hoste domestici: et
de homie angelū: differit em̄ inter se bo
mo pudicus et angel⁹: sed felicitate non
virtute: et si illi⁹ castitas felicior: hūc for
tior ē diuocit. Hec ille. Aggressa est at
brā helisabet arduū castitatis. Nā est. cōf
p̄lta p̄terno imperio iugū intrauerit
inuita tū i iugale copulā p̄sentit: ne vtz
patz p̄ceptū p̄teneret z ad hoc tū vt filio
os ad d̄el seruitiū educādos p̄ccaret: nul
li p̄fecto carnali delectatōi subiecta. Naz
et cum p̄ aliq̄t annos cū lantigrāno du
ringie p̄ncipe fideli z deuoto vixisset: hoc
rata est eum vt ad terrā sanctā p̄geret vi
strandū: vbi sp̄m̄ d̄o reddidit: qd̄ cū agno
uisset/ p̄uersa ad d̄m̄ z gr̄as agēs d̄. Tu
sc̄is d̄ne quia lz ip̄m te amante multū ad
mauerim tamē ob tui amorē ei⁹ p̄sentia li
bens carui, vñ extūc vidual p̄tinetē statū
tota duotōe āplexata ē p̄positūz suū voto
inuitolabile firmavit. Difficultatē ar z ar
duitatez bz castitas h⁹ deuote p̄pter tria
in d̄riū iductua. **P**rimū ē regal. p̄lapte
nobilitas: erat ei filia reg⁹ hūgarie: hūc
nobilitate p̄ferebat p̄tū nobilitatē. Hie
ro. i epla ad cellatiā. Sūma ē nobilitas p̄
tutib⁹ ē claz Hec ille. **S**c̄d⁹ ē corp⁹ d̄s
p̄positōis q̄litas. Iuuenis ei erat z pulcherr
hūc pulchritudini pulchritudinez p̄ferebat
castitatis. Aleuimus. **O** q̄p̄ultra est tu
uenum pudica castitas et deo amabilis:

Quierē for

Quem q̄s inuenit Prouer. vii.
Triplex inuenit fortitudo:
corp⁹ sp̄alis: z sp̄ual⁹. **P**ria ē vltipēdēda
Diere. it. Nō gl̄iet fortz in forti. sua. **S**e
cūda est p̄tēdēda h̄c ei z comitant mlti
p̄ctā. iij. Re. v. Erat naama vir fortz z vi
ues sed lepro⁹. **T**ertia est diligēda siue
eligēda. Tob. v. Forti aio d̄to. fm̄ at ma
cro. h⁹ fortitudis s̄. vij. sp̄s. s. magnimi
tas: fiducia: securitas: magnificētia: p̄stā
tia: tolerātia: z p̄seuerātia. De hac fortitu
dine d̄t Gre. vij. mo⁹. Iustoz fortitudo ē
carnē vicere: p̄ihs volūtatiōe d̄re: delez
cratiōez vite p̄ntis exti guere. h⁹ m̄di aspa
p̄ efnis p̄m̄is amare: p̄p̄itaz blādimeca
p̄tēre: aduersitat⁹ metu in corde supare
Hec Bz. Hm̄ōi itaqz fortitudo fuit i b.
helisabet: q̄ qd̄ fortitudo maxie oñdi p̄

De scto Helisabet Fol. CCLVII

atq; ad omne bonū vtil. Hec ille. De cor
porali aut pulcritudine dicit in epla. Fallax
grā et vana pulcritudo mulier timet deū
ipā laudabit. Tertū est carnalis amicitia
de iopunitas. nā ab amicis et parētib; ml
tū impulsū fuit ad scdās nuptias. sed ppter
celeste spōsūz carnale oīno p̄cepit. Jo bñ
dicit i epla. Accirit fornicudine lab os suos.
Et q; hic dicit accirit. Et Luc. xij. dicit. Sint
libi vñ dicit. Et Eph. v. Stare succietū lū
bos. y. Accirit q̄ppe ē pugnātū. p̄cigi ml
nistratū. succia abulātū. In p̄dic. i ḡf i
nuit q; p castitate h̄ hostes pugnāz. deo
mītra? et ad p̄iaz rēdim? Heb. xij. Pace
scq; mir. et timonā sine q̄ nō videbit deū

Scdm ē arduū humilitas

Ardua q̄ppe et dīctal ē vera hūilitas
maxime inf magnos honores. Bern. sup
Hilū. nō magnū ē humilē esse i ab
tē dicit: magna p̄sūz et rara humilitas ho
norata. Hec ille. Ardua iḡf erat hūilitas
brē Helisabet. q̄ inf regales honores fuit
enutritā. Declarat aut hūilitatē suē exce
lētā ex trib; signis. Prīmū sumit ex sub
iectōis voluntate. q; i inferiōri voluit se sub
jicere. Et i. i. Quāto magn? es hūilita
te i oib; hec ibi. Brē ar hel. h̄bitate et dicit
rare sublimis cuiusdā viri nō dicit religioe
tū papū obediētē adeo se subiecit vt q̄
qd ille p̄cipet cū reuerētia et mlto gaudio
adimpleret. vt ex h̄ et obediētē p̄cipet me
ritū. et dñi saluatoris q̄ fact? ē obediēs vt
q; ad mortē imitare exēplū. Prēdicat nā
q; Corā? sepe sibi molesta et p̄traria im
ponebat: sed ipā in oib; libētissime obedi
bat. sicut cum ab ea separauit duas ancil
las fideles q; secū fuerāt nutrire a iuuetū
te. qd faciebat vñ sc̄tis vt ex? voluntatē oī
no frāgeret. et ne aliq; d ancill' ipis tūc vici
cū tā i pauprate viuēbat p̄stinā gl̄iam ad
e? memoriā reuocaret. Scdm signū su
mit ex vilipēsiōis bilantate. gaudebat ei
i iurijs et sua vilipēsiōe nullaten? patieba
tur q; acille eā dñam appellaret. Sen. Si
vis brūs cē cogita h̄ p̄mū p̄rē: ere. ab hoi
b? p̄rē. Hec ille. Dū aliq; p̄ strictā viā
luto. p̄fudo plenā sup q̄sdā lapides p̄geret
et verula qdā cui mlta p̄ulerat bñficia su
per eosdē trāsies eidē cedere recusaret: ipā
i lutū cecidit. et surgēs vestimētū suū gau

dēs et ridēs absterxit: nullaten? tristis. q; ve
tula sic eā p̄p̄erant: nec honores sibi fecer
rat: sed pot? ex hilarata. Tertū signūz
sumit ex carōis vilitate. delectabat q̄p
pe excedo viles opatiōes. nā i firmos et
horribiles et fetidos i sinu p̄p̄to reclibat
balneabat: et tāq; acilla t̄ulabūda eis mī
nistrabat. ad locū necessitatē d̄ferebat. p̄p̄
is brachijs. et fedatos eoz p̄anos lauabat
vlcera t̄gebat et ligabat: et medicamēta ad
hibebat etiā vlcētib; leprosoz. se q̄ppe sū
t̄is paup̄z totū mira hūilitate mancipa
uit. Scutellas magz coq̄ne v̄cēllia laua
bat: dicebatq; si vitā aliā magz despectaz
iuenissim ipaz pot? elegissēz. Jo bñ d̄ ea
dicit i epla. Danū suū mīit ad foz. et c.

Tertū est arduū paup̄ta

Ardua qdē paup̄tatē electio qn̄ p̄ de
facili h̄i diuitiaz copiosa possessio. Bern.
ser. d oib; sc̄tis. Vere martyriū gen? ē pau
p̄tas voluntaria. qd em martyriū gūius q̄
paup̄tate p̄mī inf diuitias q̄s offert mōs.
Hec ille. Ardua iḡf et fructuosa mltrū pau
p̄tatē obfuitatio et dilectio i be. helisabet. q̄
cū filia regē eēt posat temporalib; abūdare.
Quātū ar habuerit amore ad paup̄tatē
tria p̄cipue ostēdūt. Prīmū ē affectōis
reue vebemētia. Nā ipā adhuc in sumā
gl̄ia p̄stituta statū paup̄tatē sumope affe
ctabat: vt d̄no paup̄i vicē repēderet. q̄pro
pter cū sola eēt cū acill' vestimēt; vilib; et
despect; se iduēs dicebat. Talit' icēdā cur
ad statū venero paup̄tatē. Bern. i eplis.
Nō paup̄tas p̄? reputat sed paup̄tatē a
mōz. p̄mīq; brī paup̄es n̄ reb; s; spū. Hec
ille. Scdm ē distributiōis aplissimē p̄
cellētia. P̄s. Dispsit dedit paup̄ib; dedit
in q̄ nō solū supflūū sed et necessariū. Un
tpe famis et carit̄ie cū pecunia sibi defice
ret: ornamēta v̄gēdebat vt paup̄ib; subue
nirer. mltaq; sibi et suis acill' subtrahēbat
et paup̄ib; dabat. Tādē ar dedit n̄ p̄ pres
s; totū sil qd h̄e posat. seipaz etiā fuitijs
paup̄z mācpās. Et cū aliq; a paup̄erū
fuitio vacabat filabat lanā p̄ p̄cio. et p̄ciū
qd ide recipiebat paup̄ib; distribuēbat
Tertū ē p̄ditōis paup̄ime leticia. Re
tabat ei cū ad paup̄tatē statū venēsser. et
necessitate et p̄tate gl̄abat. Un cū post
mortē viri ipā tāq; dissipatiz a d̄nū d̄m

Bermo De sancta

vasall' viri fuisset turpis eictra. Aduenien
te nocte i domo cuiusdam tabnarij in loco
vbi porci latuerat se recepit: gaudes r gra
tias ages. Phil. iij. Scio abundez penu
ria pati. En etiã cu iã se totalit' pauperuz
fuitio macpasset r eos balnearer. r in le
cto collocas opirer: gaudes ancill' dicebat
Quãbñ nobiscu agit: qz dñm sic balnea
mus r tegimus.

Secũdũ in q̄ cõdit fortitudo b. hel
lisaber ē terribiliũ aduersoz p̄p̄el/
ho. iõ d̄i eplã. Fortitudo ē decor
idu. e. r r. i. die no. Hora. Fortitudo ē in to
lerãdo aduersa. decor i solerãdo libent. sz
rĩsus i tolerãdo hilarit. Ro. v. Nõ solũ ar
sz glãmur i tribulatiõibz. Bra ar helisa
bet p̄cipue glãm r gaudens sustinuit tũ
plice tribulatione.

Prima ē tribulatio ablatiõis r̄põralit̄
um diuicaz.

Secũda ē illationis r̄multiplicã int̄u/
narum.

Tertia ē tribulatio inflictiõis crude/
lũra penarũ.

Prima ē tribulatio r̄c. vtz cũ a vasall' viri sui fuit eictra. qd̄ gau
dent sustinuit. Nã posat cũ Paulo dicere
Dia arbitroz vt stercoza vt dñm lucrifã
ciam. Phil. iij.

Secũda ē tribulatio r̄c. Eũ em oes appellarer eã pdigã r isanã in
gao lerabaf. Oes em iturias nouerat gau
dent accipe. q̄prop̄ p̄parabãt ei q̄ nimis
cito meõnã viri sui a corde suo abiecerat q̄
talit' exultabat. Mat. v. Eũ maledixerunt
vob' Dies r dig. oes ma. aduer. v. gaude r
exul. qm̄ mer. via copio. ē in cel.

Tertia ē tribulatio r̄c. si cur p̄z cũ frat' Lorãd' quissimas ei p̄cas
iũgebat q̄s tñ oes gaudes p̄ferebat. Tñ
cũ sel' a p̄dicarõe qdã defuisset q̄q̄ legir̄ie
ipedita. iussit tñ eã expoliari vlsqz ad cami
stã r fortit' p̄berari. sibi qz p̄niam rigozosa
ipõebat vt corp' suũ vigilijs r disciplis:
ieiunijs r abstinerijs maceraret. Itẽ sel' cũ
claustr' scrimonialitũ ab eis obnixe rogata
itrasset nõ habita licẽtia a suo m̄grõ. fecit
eã tãgũt' p̄berari vt p' tres hebdomadas
in ea vestigia s̄bez apparerẽt. Ps. Dicit
plia tua s̄brexit me i sine. Et Prover. xij.

Qui diligit disciplinã diligit sciam
Erit in q̄ ostendit fortitudo sp̄ual'
b. helisaber: ē sp̄ualium bonoz ag
gregatio. de q̄ d̄i eplã. Dulce fũ
lie r̄gregauerũ diuitias. Circa quã bonoz
rũ sp̄ualitũ r̄gregarõez tria p̄siderari su
mus i gl̄iosa helisaber.

Primũ ē bonoz multiplicatio copiosa.

Secũm ē multiplicatoz acceptatio gra
tio gl̄iosa.

Primũ igit' est bonoz r̄c. y. Paralip. xxij. Thesaurus sibi p̄limos
r̄gregauit. Daxie ar multiplicauit se do
na sp̄ualia per tres excellentias p̄uosas.

Primo p̄ sp̄ual' deuoõis sublimitatem
Luc. ij. Pz v̄ celest' dabit sp̄m bonũ p̄
tẽtibz se. Erat q̄ppe b̄a helisaber duorũ
ma certũqz numez oõnũ etiã añqz despo
saret sibi id' rerar. quẽ si aliq' occuparõe p̄
uera nõ potuisset p̄ficere: añqz lectũ in ar
vigilant' soluebat. In nocte etiã toto temp̄e
vire sue sepe ad oõnẽ surgebat. No
cres aliqñ dicebat isomnes oras p̄iem in
abteõditõ. In oõnibz ar suis p̄cipue roga
uit dñm vt oim r̄põralitũ sibi p̄p̄tũ daz
ret r filioz suoz dilectionẽ a corde suo ei
uelleret. r p̄ oes p̄uicias p̄stãtia largiret
Auduit qz dñm dicere sibi. exaudita ē oõ
tua. In suis p̄replãtibz sp̄uale gram b̄a
bar. lachrymas fudere. celestes visões cre
bro videre r ad dei amorẽ alios istãmare.
Aliqñ vidit celũ aprũ (quẽ admõdũ ab an
cill' rogata ad dei honorẽ r eaz edificatio
nẽ retrãuit r iesum aspexit se ad eã benĩ
guissimẽ inclinantẽ: sibi dicentẽ. Si tu vis
esse meũ ego ero tecũ. Et rñdit audientibz
puell. Ita dñe tu vis eẽ meũ r ego tecũ.
r nũqz a te volo separari. Torũ d̄ppe nũũ ab
oibz alijs subtraxerãt vt sic totalit' i deo de
steret. q. d. cũ Aug. i li. p̄fes. Inq̄erũ ē cor
meũ dñe donec r̄q̄icat i te. Mat. vj. Gl̄ia
ē thesaur' tu' tibi ē r cor tuũ. Tor' d̄ppe
thesaur' b. helisaber erat dñs iesus. hec ē
igit' p̄ma p̄uosa excellentia q̄ sp̄uales the
saurõs accumulãuit deuoõõis sp̄ual' subli
mitas: p̄ quã recte erat ad deũ ordinata.

Secõdo sp̄ualia bõa r̄gregauit p̄ carnal'
maceratõis austeritate: p̄ quã ate erat or
dinata i seipã. Hugo d̄ sc̄to v̄s. Gaudeat
q̄ parce viuere p̄. Parca eã vita occidit v̄s